

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 206/05-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. októbra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Juraja Babjaka a Jána Lubyho o sťažnosti Ing. V. V., bytom Ž., zastúpeného advokátkou JUDr. L. B., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 30 C 46/01 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. V. V. na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 30 C 46/01 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 30 C 46/01 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. V. V. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n ý uhradiť Ing. V. V. trovy konania vo výške 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet právnej zástupkyne advokátky JUDr. Ľ. B., Ž.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 206/05-10 z 25. augusta 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. V. V. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 30 C 46/01.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k prijatej sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3831/05 z 29. septembra 2005, v ktorom okrem iného uviedol:

„Návrh na začatie konania bol podaný dňa 23. 3. 2001.

Vec prejednáva a rozhoduje sudca JUDr. E. S.

Je pravdou, že súd vo veci nekonal v období od 8. 11. 2002, kedy bolo súdu doručené vyjadrenie sa navrhovateľa k vyjadreniu odporcu k návrhu na začatie konania, do 2. 6. 2004, kedy súd nariadil pojednávanie na deň 16. 9. 2004.

Pojednávanie dňa 16. 9. 2004 bolo odročené na neurčito s tým, že prípadný výsledok mimosúdneho rokovania účastníci oznámia v lehote dvoch mesiacov.

Dňa 21. 10. 2004 bolo súdu doručené podanie navrhovateľa, ktorým súdu oznámil, že k mimosúdnej dohode nedošlo.

Od 1. 12. 2004 bol sudca dočasne pridelený na Krajský súd v Bratislave, pričom podotýkam, že toto pridelenie sa odkladalo od 1. 9. 2004 s tým, že pôvodne malo byť ukončené dňa 30. 4. 2005.

Vzhľadom k tomu, že jeho dočasné pridelenie bolo predĺžené do 30. 6. 2005, došlo k naplneniu jeho šesťtýždňovej neprítomnosti, a preto predseda súdu Opatrením č. 5/2005 Spr. 3000/2005-5 zo dňa 21. 4. 2005 prerozdelenil v zmysle § 51 ods. 4 písm. a) Zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov jej veci medzi sudcov občianskoprávneho úseku do ukončenia jeho dočasného pridelenia, ktoré nastane dňa 1. 7. 2005, kedy prevezme prerozdeľované veci ako zákonný sudca.

Uvedeným opatrením boli prerozdeľované veci aj ďalších dvoch sudcov, celkom sa prerozdeľovalo 1435 nevybavených vecí.

Predmetná vec bola pridelená sudkyňi JUDr. V. L., ktorá mala vo svojom súdnom oddelení viac ako 400 nevybavených vecí.

Sudca teda dňa 30. 6. 2005 ukončil dočasné pridelenie na Krajskom súde v Bratislave, avšak v letnom období sa zase súd, a to sídlo na Sadovej 2 v Bratislave i pracoviská na Námestí SNP 28 v Bratislave a na M. R. Štefánika 40 v Pezinku, sťahoval do nových priestorov na Námestí Biely kríž 7 v Bratislave.

Ako som uviedol, v období od 8. 11. 2002 do 2. 6. 2004, súd vo veci nekonal, pripisujem to však preťaženosti sudcu, ktorý mal vo svojom súdnom oddelení v tom čase (i v súčasnosti) viac ako 500 nevybavených vecí, resp. celého súdu, ktorý dňa 1. 1. 1997 prevzal veci bývalého Okresného súdu Bratislava - vidiek a dňa 1. 1. 2005 veci bývalého Okresného súdu Pezinok.

V tejto súvislosti poukazujem na analýzu zaťaženia súdov, resp. zoznam preťažených súdov vyhotovený nedávno Ministerstvom spravodlivosti SR. Podľa neho na Slovensku chýba 258 sudcov, z toho v Bratislave 71, z toho na našom súde. Z prvých šiestich najpreťaženejších okresných súdov sú štyri Bratislavské, náš súd je na štvrtom mieste. Poukazujem na to ako na skutočné príčiny prietahov v konaní, aj keď viem, že z hľadiska rozhodovania ústavného súdu je právne bezvýznamné. (...)“

Dňa 10. októbra 2005 bolo ústavnému súdu doručené stanovisko právnej zástupkyne sťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu, v ktorom okrem iného uvádza:

„Pokiaľ sa jedná o dôvody a príčiny prietahov v súdnom konaní, uvedené v stanovisku podpredsedu Okresného súdu Bratislava III zo dňa 29. 9. 2005, máme za to, že sa jedná o dôvody technické a organizačné, ktoré však nemôžu byť na ťarchu účastníkov konania. Uvedené dôvody sú z hľadiska porušenia základných ľudských práv a slobôd právne irelevantné a Ústavný súd SR by pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa nemal na ne prihliadať.“

Obdobné procesné úkony, ktoré uviedol okresný súd vo svojom vyjadrení, zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a súdneho spisu sp. zn. 30 C 46/01.

Navyše zistil, že súčasťou žaloby bol i návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia. Dňa 29. marca 2001 vyzval okresný súd sťažovateľa na zaplatenie súdnych poplatkov, ktoré zaplatil 12. apríla a 24. mája 2001. Dňa 27. apríla 2001 okresný súd návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol a zaslal žalobu na vyjadrenie žalovanému. Dňa 18. mája 2001 žalovaný a 30. mája 2001 právna zástupkyňa žalovaného požiadali okresný súd o predĺženie lehoty na predloženie vyjadrenia k žalobe. Dňa 7. júna 2001 bolo doručené okresnému súdu stanovisko žalovaného k žalobe.

Dňa 17. septembra 2002 okresný súd zaslal stanovisko žalovaného na vyjadrenie sťažovateľovi, ktorý ho doručil okresnému súdu 8. novembra 2002.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 30 C 46/01 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa podanou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov (...)“, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote (...).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (I. ÚS 24/03, IV. ÚS 15/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (napr. III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania

postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

1. Predmetom konania na okresnom súde je nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Takéto konanie nie je právne zložitú. Právna úprava je daná predovšetkým Občianskym zákonníkom, metodika postupu všeobecných súdov v takýchto veciach je jasná a podporená stabilizovanou judikatúrou. Z konkrétnych okolností daného prípadu vyplýva, že okresný súd k samotnému dokazovaniu a s tým spojeným právnym posúdením skutkového stavu potrebným pre rozhodnutie v merite veci dosiaľ nepristúpil. Prípadná zložitosť veci preto nemohla mať v danom prípade vplyv na vznik zbytočných priet'ahov a v spojitosti s tým na možné porušenie práv s'ťažovateľa. Právnu alebo faktickú zložitosť veci vo svojom vyjadrení netvrdil ani okresný súd.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v posudzovanom konaní, bolo správanie s'ťažovateľa ako účastníka súdneho

konania. Ústavný súd nezistil, že by doterajšia dĺžka konania pred okresným súdom bola ovplyvnená správaním sťažovateľa.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v konaní. Hoci okresný súd po začatí konania urobil prvotné procesné úkony (vzval sťažovateľa na zaplatenie súdnych poplatkov, zaslal právnej zástupkyňi žalovaného na vyjadrenie žalobu a rozhodol i o návrhu sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia), obdobie od 7. júna 2001, keď mu bolo doručené vyjadrenie žalovaného k žalobe, do súčasnosti je obdobím nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu, pretože v tomto období nevykonal žiadne úkony smerujúce k meritórnemu rozhodnutiu vo veci samej. Počas tohto obdobia okresný súd len 17. septembra 2002 zaslal stanovisko žalovaného k návrhu na vyjadrenie sťažovateľovi a nariadil pojednávanie na september 2004, ktoré však odročil za účelom možného mimosúdneho urovnania sporu medzi účastníkmi konania. Dobu nečinnosti od 8. novembra 2002, keď mu bolo doručené stanovisko sťažovateľa k vyjadreniu žalovaného, do 2. júna 2004, keď okresný súd nariadil termín pojednávania na 16. september 2004, priznal aj okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v neprimeranej zaťažnosti zákonných sudcov a nedostatočnom počte sudcov na vybavovanie na súd napadnutých vecí (ako dôvodov, ktoré by mali byť objektívnou príčinou spôsobujúcou priet'ahy v konaní) ústavný neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. III. ÚS 147/02, I. ÚS 100/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní. Podľa názoru ústavného súdu personálne problémy by mohli len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas

a adekvátne opatrenia. Okresný súd vo svojom stanovisku neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že v danej veci ide o takýto prípad.

Vychádzajúc z dosiahnutých výsledkov okresného súdu preto ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 30 C 46/01 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ústavný súd v súlade so svojim rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 30 C 46/01 konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojim rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ požadoval za porušenie ním označených práv finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk z dôvodu, že: *„Vymáhanú finančnú sumu nevyhnutne potreboval k vykonaniu rekonštrukčných prác a okrem toho musel riešiť dodávku náhradného výťahu od iného dodávateľa, aby nedošlo k prerušeniu rekonštrukcie. Predmet sporu mal preto pre*

sťažovateľa mimoriadny význam a nečinnosťou súdu pretrváva stav právnej neistoty sťažovateľa (...).“

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistené zbytočné prieťahy v konaní okresného súdu, na ktorých sa sťažovateľ nepodieľal, ústavný súd považoval priznanie sumy 30 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. Ľ. B. Sťažovateľ požadoval úhradu trov konania v celkovej výške 18 300 Sk, ktoré vyčíslil podľa § 10 ods. 1 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 279/2005 Z. z. (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd nepriznal sťažovateľovi úhradu trov konania v požadovanej výške, pretože uplatnená suma nebola vypočítaná v súlade s platným právnym predpisom.

Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2004, ktorá bola 15 008 Sk. Úhradu sťažovateľovi priznal podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2005 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s ustanoveniami § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky, každý vo výške 2 501 Sk, a k tomu 2 x 150 Sk režijný paušál. Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v celkovej sume 5 302 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2005